

Izhaja razen nedelj in
praznikov vsak dan
ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani,
Franciška ulica št. 6/1,
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in pod-
pisati, sicer se jih ne pri-
obči. Rokopise se ne vrača.

Oglas: Prostor 1 mm x
55 mm po K 150. Uradni
razglaš, postano ter no-
tice isti prostor K 200.
Pri večjem naročilu
popust.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socijalno-demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali
z dostavljanjem na dom za
celo leto K 240, za pol
leta K 120, za četrt leto
K 60, za mesec K 20.
Za Nemčijo celo leto K 312,
za ostalo tujino in Amerika
K 360.

Reklamacije za list
so poštne proste.

Upravništvo je v Ljubljani
Franciška ulica št. 6/1,
Učiteljska tiskarna.

Strankarsko gibanje v Belgradu.

A. Zemljoradniki.

LDU Belgrad, 12. jan. Nocoj je imel Zemljoradniški klub sejo, na kateri so se posvetovali o Pašičevi ponudbi za vstop v vladu. Na seji se ni sklenil noben definitivni odgovor. Zemljoradniki so menda pripravljeno sodelovati v novi vladi s pogojem, da se v ustavi odredijo garancije v zvezi z njihovim programom, n. pr. glede odnosa države do kmetstva, poljedelskim zadrugam itd. Ako bi potem socialisti podpirali vlado, bi bila zajamčena večina Pašičevega kabineta. Ako bi zemljoradniki vstopili v vladu, bi se pa umaknili muslimani, ki se ne strinjajo z zemljoradniški vprašanji agrarne reforme, kakor tudi v vprašanju administrativne politične organizacije, ker stoji muslimani na stališču notranje avtonomije, zemljoradniki pa so za centralizem.

LDU Belgrad, 13. jan. Ministrski predsednik Nikola Pašić je imel danes sestanek s predsednikom zemljoradniškega kluba Lazičem. O. Lazič je zahteval, da se sestavi taka vlada, v kateri bodo zastopane vse stranke. G. Pašić je ponudil zemljoradniškom en portfelj, nakar je g. Lazič vprašal, ali bo vlada izpolnila in kaj misli o onih dvajsetih točkah, ki so jih zemljoradniki pisмено poslali še pred Božičem ministrskemu predsedniku.

LDU Belgrad, 13. jan. Včeraj je imel zemljoradniški klub sejo, ki je trajala nad štiri ure. Razpravljali so o morebitnem vstopu v vladu. Iz krogov zemljoradniškega kluba se doznava, da bi bil pripravljen vstopiti v vladu, kadar bi bile izpolnjene njegove zahteve. Ker se stališče zemljoradniškega kluba v vprašanju agrarne reforme razlikuje od muslimanskega, bi odpadla kombinacija z muslimani in slučaj, da zemljoradniki vstopijo v vladu. Zemljoradniški klub je svoje pogoje za vstop v vladu formuliral v 12 točkah.

Belgrad, 12. Pogajanja z zemljoradniki se nadaljujejo. Po obstoječih vtisih hočejo zemljoradniki vstopiti v vladu.

LDU Belgrad, 13. jan. V Belgrajskih krogih trdijo, da je mogoče, da se doseže danes sporazum z zemljoradniki. Zemljoradniški klub bo danes podal izjavo, ali vstopi v vladu. Zemljoradniki so določili kot delegate za pogajanja z vladu Avramovića, Jovanovića in dr. Vošnjaka. Vstop zemljoradnikov v vladu bi omogočil delo konstituant in ustvarjanje nove ustave.

Zemljoradniki, katerim pripadajo tudi slovenski samostojni kmetje, so že pred božičem napisali svoj program, katerega so formulirali v 20 točkah, in ta svoj program so izročili Pašiču. Pri tej priliki so izjavili, da smatrajo izvršitev teh 20 točk svojega programa kot bistven pogoj, da podpirajo vlado. Kakor se vidi iz zgornjih poročil, so zemljoradniki svoj program okrajšali na 12 točk, na katerih izvršitev mora Pašić pristati, če si hoče zagotoviti njihovo podporo.

Brez podpore zemljoradnikov ne bo šlo ustavotvorno delo posebno gladko izpod rok, če ne bo sploh onemogočeno.

Jako zanimiva so imena posredovalcev med vlado in zemljoradniki. Avramović je vodja srbske zadružne zveze, dr. Vošnjak pa je znan kot član bivšega jugoslovanskega odbora. Ta imena skoraj da garantirajo, da bodo šli zemljoradniki v vladu. Plačilo seveda ne bo izostalo. Če se gre v vladu, se mora nekaj dobiti. Seveda samo za stranko — bog ne daj, da mislimo na kaj drugega! Tako pogrešni nismo!

B. Korošček klub. — Za Slovence silno važno!

LDU Belgrad, 12. jan. (Zastarelo.) Današnje seje konstituant se je udeležilo zelo malo članov Jugoslovanskega kluba. Njihova odsotnost se v parlamentarnih klubih tolmači različno. Govori se, da je to znak nezadovoljstva v Jugoslovanskem klubu. Pričakuje se, da bo del klubovih članov končno prisegel. Člani Jugoslovanskega kluba poudarjajo, da so nekateri člani prisostvovali zadnji seji konstituant, ker klub nikakor ni napravil eksodus iz skupščine in zato smatrajo, da se njegovi člani lahko udeležujejo sešankov konstituant, da pa še vedno protestirajo proti poslovanju.

LDU Belgrad, 13. jan. Tekom današnjega dne je konfiriral Pašić tudi z dr. Koroščem in s Sahibom efendijo Korkutom, predsednikom jugoslovanske muslimanske organizacije. Oba je pozval, naj delujeta na to, da bi njihova kluba vstopila v vladu. Dr. Korošček je zahteval vlado na širši koalicijski podlagi ter izpremembo prisege. Izjavil je, da se bo še nadalje držal svojega doseganega programa, t. j. pokrajinske avtonomije in pokrajinske vlade, ki bodo imele pravo zakonodajstva. Pašić je odgovoril, da je tudi radikalno-demokratska vlada za koalicijsko in da stremi za tem, da vse stranke sodelujejo pri ustvarjanju ustave. Kar se tiče avtonomističnega programa dr. Korošča in jugoslovanske muslimanske organizacije ter pokrajinskih samouprav v historičnih mejah, je izjavil Pašić, da o tem ne more biti govora. Nova ustava predvideva široko samoupravo in bo taka, da bo zadovoljevala interese in potrebe naroda.

LDU Zagreb, 13. jan. »Večera« poroča iz Belgrada: Danes je Pašić nadaljeval pogajanja z zemljoradniki, muslimani in Jugoslovanskim klubom. Zastopniki zadnjih dveh političnih skupin so se izjavili za pokrajinsko avtonomijo in za širšo koalicijsko vlado. Pašić je izjavil, da o avtonomiji pokrajin v starih mejah ne more biti govora in je dodal: »Ako naj vse ostane pri starem, čemu smo se borili za ujedinenje?« Nato je dr. Korošček izjavil, da bodo oni in člani njegovega kluba zapustili Beograd. Pašić mu je odgovoril, da jim tega nihče ne bo branil.

Politika Jugoslovanskega ali da se izrazimo na kratko klerikalnega kluba je nam dobro znana. Klerikalci imajo glavno geslo: pokrajinska avtonomija. Oni hočejo imeti pokrajine v historičnih mejah. To se pravi: Sedanja Slovenija naj ostane kakor je, Hrvatska naj ostane kakor je, Bosna naj ostane kakor je in Dalmacija naj ostane kakor je. Te dežele naj ohranijo svoje stare meje. Korošču se gre seveda v prvi vrsti za Slovenijo. Vprašanje pa je, če se mu gre toliko za avtonomno Slovenijo zaradi njenih posebnih gospodarskih koristi ali upravnih prednosti, katere bi uživala Slovenija, ako ostane avtonomna pokrajina, ali pa se mu gre bolj za koristi njegove stranke, ki bi jih uživala v slučaju, če dobi Slovenija samovlado. Če bo imela Slovenija svoj deželni zbor, ki bi imel pravico nalagati in pobirati tudi davke, potem je za klerikalce upanje upravičeno, da bodo čez čas v Sloveniji zopet neomejeno zavladali kakor so nekdanje. Klerikalnim zahtevam bi se morala udajati tudi belgrajska vlada, kajti če tega ne bi storila, bi prišlo do takih sporov med pokrajinsko vlado v Ljubljani in pa med belgrajsko vlado, kakor je prihajalo nekdanj v Avstriji med češkimi deželnimi zbori in med dunajsko vlado. Če se je centralna vlada na Dunaju protivila češkim zahtevam, ni delal deželni zbor v Pragi in če so se

Nemci v Pragi obnašali proti Čehom preveč nesramno, je bila češka obstrukcija na Dunaju v državnem zboru. Prišli bi zopet na dan lepi časi starih državno-pravnih bojev!

Kakor je pa videti, Srbom avstrijska zgodovina ni neznana. Tisto čudno razmerje med avtonomnimi deželami in med državnim zborom je pripeljalo Avstrijo v propast. Zato se srbski državniki takega razmerja boje in mi se prav nič ne čudimo, če je stari Pašić Korošču tako odgovoril kakor mu je. Pašić se boji avtonomije po starem avstrijskem vzoru. Taka avtonomija ni za današnje čase. Moderna doba zahteva nekaj drugega. Ta zahteva tudi »avtonomijo«, ampak je ne zahteva po avstrijskem vzoru. Med staro avtonomijo in moderno samoupravo je nekoliko razlike.

Pašičeve besede: »Ako naj ostane vse pri starem, čemu smo se potem borili za ujedinenje?« — so zelo hud poper. Pri starem ne bo mogoče ostati. Tu bo treba ustvariti nekaj novega. Ne takoj, ker to ni mogoče. Do tistega »novega« bomo prišli šele čez mnogo let, ker nihče ne ve danes, kako naj izgleda to »novo«. Ali hočemo centralizem po starem francoskem vzoru? Ali hočemo samoupravo po angleškem vzoru? Ali hočemo političen centralizem in upravno decentralizacijo? Dobro: dajte nam francoski centralizem — ali se bo ta obnesel tudi v Jugoslaviji? Ali pa nam dajte angleško samoupravo: ali se bo ta obnesla tudi v Jugoslaviji? Ali pa nam dajte švicarski kantonski sistem: ali se bo ta obnesel tudi v Jugoslaviji? Vsi ti sistemi so pokazali v deželah, kjer so doma, svoje dobre in svoje slabe strani. Toda kdo nam garantira, da bodo tropične palme rastle in uspevale tudi na severnem polu? In kakor se rastline ne dajo brez škode presajati iz kraja v kraj, tako se ne dajo presajati in prenašati tudi upravni sistemi iz dežele na deželo. Jugoslavija bo ostala ravno vsled tega, ker je zgrajena na popolnoma drugačnih zgodovinskih in predpovojnih kot ostale dežele, še dolgo časa zemlja težkih kriz in zelo kompliciranih

upravnih eksperimentov, predno se bo ustvarilo iz njenih življenjskih potreb tisto »novo«, kar ji bo prineslo mir in red in zadovoljnost. Tu ne pomagata nobena strankarska politika, ampak potrebne so le dolgotrajne izkušnje.

C. Turški humor.

LDU Belgrad, 12. jan. Jugoslovanski muslimanski klub je imel nocoj sejo, na kateri so govorili o položaju muslimanov v državi in o delu posameznih poslancev v času božičnih praznikov. O stališču stranke napram novi situaciji se ni govorilo. Razpravljali so samo samarno o politiki. Poudarjalo se je, da muslimani nikakor ne bodo vstopili v vladu, ako ne bo v njej zastopan vsaj še Narodni in Jugoslovanski klub. O današnji situaciji muslimanov bodo razpravljali na jutrišnji seji.

Da turške seje dolgo trajajo, ni nič nenavadnega. Temu so vzrok kava in cigarete in Turki imajo dobro kavo in dobre cigarete. Čudno pa je, da so govorili muslimani o »delu« posameznih poslancev v času božičnih praznikov. Vsaj vendar poslanci niso nič delali ta čas! »Delali« so samo belgrajski časnikarski reporterji, namreč navadne izmišljotine. Ta beseda se sliši namreč lepše kakor laž in ni razaljavljiva.

Govorili so tudi o »novi situaciji«. O kateri? Vsaj je ni! Govorili so dalje tudi o politiki, ampak samo »sumarno«, to se pravi: tako čez vse. Tako govorjenje »čez vse« se imenuje pri nas čenče. In tako dalje.

D. Hrvaški kmetie.

LDU Zagreb, 13. jan. »Novosti« poročajo iz Belgrada: Vodstvo Hrvatskega težaškega saveza je imelo sejo, na kateri je bilo odobreno postopanje njegovih poslancev. Vodstvo je sklenilo, da ima savez smatrati za svoj nalog, omogočiti poslancem Radičeve stranke vstop v konstituito. Za predsednika saveza je bil izvoljen Stjepan Džaković.

Ustavna komedija.

LDU Belgrad, 12. jan. (Zastarelo.) Na včerajšnji seji ministrskega sveta je vlada sklenila, da bo Nj. Vis. regent Aleksander otvoril sejo ustavotvorne skupščine s prestolnim govorom.

LDU Belgrad, 12. jan. Nj. Vis. regent Aleksander je davi ob osmih dospel v Belgrad.

LDU Belgrad, 12. jan. (Zastarelo.) Današnje seje ustavotvorne skupščine se niso udeležili: Radičeva stranka, Hrvatska zaednica, Hrvatska seljačka stranka in komunisti. Od Jugoslovanskega kluba so bili prisotni samo nekateri člani. Določil se je dnevni red prihodnje seje, na kateri se bo prečital prestolni govor, ki se je že redigiral na posebni seji vlade. V parlamentarnih krogih se govori, da prestolni govor ne bo vseboval nikakršnega političnega programa, temveč da bo apeliral na ustavotvorno skupščino, naj izdela ustavo v duhu narodnih potreb, kakor tudi v duhu današnjih državnih in narodnih potreb. LDU Belgrad, 13. jan. Danes je ministrski svet na svoji seji sprejel končno redakcijo načrta prestolnega govora. Jutri bo regent otvoril sejo konstituant. Po današnji seji je odšel ministrski predsednik Pašić na dvor in je poročal regentu o političnem položaju.

LDU Belgrad, 13. jan. Na današnji seji ministrskega sveta je bilo določeno besedilo prestolnega govora. V prestolnem govoru se poudarja, da ima ustava ojačati narodno in državno edinstvo. V drugem delu prestolnega govora se naglašava pravica za vse. Po preči-

Odgoditev izvršitve rapalske pogodbe!

LDU Belgrad, 13. jan. Parlamentarni krogi živahno komentirajo noto, ki jo je poslala italijanska vlada in ki zahteva, da se izvršenje rapalske pogodbe odgodi do meseca

maja. Nota je prišla nepričakovano v trenutku, ko je bila že sestavljena skupna vojaška komisija, ki naj bi določila mejo med Italijo in našo kraljevino. Ne ve se, ali bo vlada pristala na to italijansko zahtevo. — Kakor doznavamo, je italijanska vlada poslala to noto naši vladi na podlagi poročila, katerega je poslal v Rim laški zastopnik v Belgradu o stanju v naši državi. Lahko še vedno upajo na razsulo in razpad Jugoslavije.

Film.

Hudožejniki so se znašli v temni, zakajeni katakombi; hudožestveniki vis-a-vis v čarobno reči palači. Hudožestveniki so vživali »umetnost na odru«, hudožejniki — filozofijo življenja.

V katakombi peštra družba je tam zbrana, tipi družbe: socialisti, narodni — demokrat — frakarskomodni komunist, socijalni demokrat — delavec... in zlobudrava ženska. Dvigne se vihar debate burja ob vnu se penečem o Marxovem vrašljanju perečem. Toponosi in bučoglavni narodni socialisti: »Kaj Marx! Kaj Engels! Naš je Slomšek in... Vodnik!...« Na to modni komunist: »Kaj Marx? Nam Lenin je deveta knjiga!...« Se oglasi sivi delavec: »Kdo čita Marxa? Tih vse!...« »Kdo čita Slomška?« Nesese utihne, a ogorčeno dostavi: »Stokrat žel! In svečano nadaljuje: »Marx je davno zastareli! Živi le vera — Slomškova — Vodnikova.« Nato povzame slaščičar besedo: »Marx in Engels bila sta kot dva norca pesniška!« Nato zlobudrava in kuštrava ženska: »Ma, prosim Vas, vsi pesniki so bili in so norci, hihi — na links in rechts!« Vsi obmolknejo. Nato žensčina: »Kaj so pesniki, Preseren itd. napravili za kulturo našo?« Vsi jej odobravajo, samo delavec mirno odgovori: »Poznaš Cankarja?« Ves zbor odvrta: »Poznamo ga!« Delavec odgovarja: »Na Dunaju sem bil z njim! Verjemite mi, da se je vprico mene razjokal nad družbo tako!...«

Ženska zlobudrava in vsa pijana: »Pustimo to! Govorimo rajše o ljubezni!... Hi-hi-hi!...«

Figa.

Politične vesti.

+ Za časopisi — zemljevidi! S sklopom ministrstva za notranje stvari št. 29.297 od 30. decembra je na zahtevo ministrstva prosvete prepovedano izdajanje in razpečevanje velikega stenskega zemljevida kraljevine SHS v izdanju Umetniške knjižnice zavoda Josipa Cankarja v Zagrebu. — Če pojde tako naprej, bomo kmalu brez časopisov, brez knjig, brez kinematografov, brez gledaliških predstav, brez trboveljske družbe in brez dr. Lemeža.

+ Dr. Žerjav je še živ! Minister prosvete je izdal sklep, da se ukinejo vse privatne šole v onih krajih, v katerih se nahajajo državne šole.

+ Jutri pride zopet ista vest. Minister za notranje stvari Drašković je imel sestanek s poslanci južne Srbije ter se bodo takoj začeli izvajati najemerničnejši koraki, da se v teh krajih čimprej uvede red in mir. — To vest priobčujemo danes že četrtri ali petič. Bomo videli, kdo bo prej nehaj, ali mi ali Belgrad!

+ D'Annunzio bo še delal. Presbriro javlja iz Pariza: Po brzjavki iz Rima se govori v okolici D'Annunzia, da se D'Annunzio namerava aktivno udeleževati političnega življenja. Postavil se bo na čelo nacionalistične stranke in razširjal njen program.

+ Volitve v francoski senat. (Rezultat iz 88 volilnih okrožij.) Izvoljeni: liberalci 4, napredni republikanci 11 + 2, levičarski republikanci 11 + 5, socialisti-radikalci 28 + 4, republikanski socialisti 2 + 2.

+ Iz švicarske socijalno-demokratske stranke. Na zboru švicarske socijalno-demokratske tiskovne zadruge so zmagali so-

cijalni demokraciji s 340 proti 125 komunističnim glasovom.

Statistika stavk. Londonski uradni list prinaša statistiko stavk nekaterih držav v prvem polletju 1920. Največ stavkajočih je bilo v Nemčiji, kjer je stavkalo 1.866.350 oseb in je bilo izgubljenih 18 milijonov 201.660 delavnih dni. Sledi Italija z 1.781.230 stavkajočih in iz 21.650.200 dni. Francija z 1.186.670 osebami in z 19 milijoni 358.100 dnevi, dalje Unija z 958.700 osebami in z 11.787.400 dnevi, Španja z 224 tisoč 700 osebami in 11.630.100 dnevi, Avstralija z 203.400 osebami in 7.602.000 dnevi, Švedska s 180.070 osebami in 4 milijoni 779.470 dnevi, Belgija s 176.949 osebami in 2.000.440 dnevi in Avstrija s 97.540 osebami in 902.900 dnevi. Statistika ni sicer popolna, manjka še mnogo držav z velikimi stavkami — tako Jugoslavija; Češkoslovaška v koji računajo na baje 9 milijonov stavkajočih in nad 100 milijonov izgubljenih dni(!); in Velika Britanija etc. — ali vendar se nam kaže mogočno vrenje po svetu, nezadovoljnost, ki je razširjena po vsej zemeljski obli, nad izkoriščevalci delavskega razreda — nad kapitalisti, Koliko vsega bi svet lahko več produciral in koliko manj bi delavci prestali gorja, ako bi to vladajoči razred, le hoteli Bodo, bi to bilo, lakote, ne in nesreče, bili bi le sami prijatelji, če bi bila volja nekaterih. Ta pa hoče trpeti in imamo žal.

V Indiji vre. Angličkih listov indijski poročevalci beležijo v svojih listih po-

ročila o nemirih in uporih v Indiji. Anglički državni tajnik za Indijo Montagu je označil v angleškem parlamentu vsjo stvar kot sila nevarno. Vseled ekstremne agitacije revolucionarnih vodij Ghandija ter bratov Mohameda in Shankara Alija, ki javno agitirajo na upor proti angleškemu gospodstvu, lahko tepega dne valetu Indije uideje Angličem iz rok. Angliči zapirajo šole, prepovedujejo zborovanja in pri nekem spopadu med delavstvom in mornarji v Madrasu je bilo ranjenih 20 oseb. Boljševiški emisariji agitirajo preko Afganistana. Angličke reforme ne uspevajo, vprašanja nadaljnjega obstoja kast je vedno bolj košljivo in boljševiški volk proži na ovco — Uspeh bomo videli.

Tužna Koreja. Kakor Anglija Irsko, Francija Loreno ima Japonska Korejo. Ko se je polastila v činsko-japonski vojni 1894-95 in ji — sicer pod navidezno lastnim kraljem — začela samovoljno diktirati in vladati, ko se je še l. 1904 polastila Port Arthurja: odtodaj je konec korejske samostojnosti in svobode. Ta nekdanji most za prehod kitajske kulture na Japonsko tiči pod jamom najnovjše azijske in ne le te, vrh tega še evropske velesile. Nepristano izseljevanje nadarjenega naroda je posledica tega. Kina in Rusija na odpirata svoje neposeljene pokrajine. Nad 3 milj. ga je že v Kini, nad 100.000 v sibirskem Primorju. Mogočno rev. gibanje Korejcev udarja na durj nečloveško Japonske in kdo zna konec?

Dnevna kronika.

Težki možgani. Sinočni »Slov. Narod« prinaša sledeči popravek »Trboveljske«: »Z ozirom na Vašo notico v Vašem cenf. listu z dne 12. tm. pod naslovom »Venbačitelj« Vas nujno prosimo, da objavite sledeči popravek: »Ni res, da je bil eden izmed gospodarstev Trboveljske premožekopne družbe v soboto opoldne pri gos. Antonu Kristanu. Res je, da v zadnjem času sploh nitič izmed gospodarstev imenovane družbe ni govoril z gospodom Kristanom. Res je, da je članek v »Napreju« izmišljen.« — Zanimivo je, da Trboveljske premožekopna družba pač popravi očitno žalo, ki si jo je dovolil na njen račun »Napreju« — Mi dostavljamo: Trboveljske je treba 40 let, predno ga pamet sreča. »Trboveljski« pa pet celih dni, predno eno čisto navadno frociarstvo razume. Zoper zapahnjene želoce pomagajo bojda marijačelske kapljice, zoper zapahnjene možgane pa niti trboveljski premog us.

Ker nam je ravno dolgčas. »Novi Case« od 8. januarja prinaša pismo iz Amerike: »Delavec Culin v pismu z dne 14. decembra 1920 takole piše: »Tukaj v Ameriki se je radi dela vse silno na slabo obrnilo. Jaz sem delo izgubil 1. decembra in tudi na tisoče drugih. Prihaja jih pa še na tisoče iz Evrope: ubogi Judel Delanč, draginja pa takal Morda bi Vi v Vaši škofiji to ljudem naznanili, da bi velike nesreče obdarovali vsaj one, ki bi verjeli. Po vseh slovenskih in hrvaških listih pa sporočite ljudem, kaj je Etbin Kristan slabega storil v Ameriki. Najprvo je mnogo naših Slovencev ob vero pripravil. Zatem jih je nagovoril za zbirko več tisoč dolarjev (50 ali 60 tisoč). Sedaj pa s tem denarjem pristaše zbira, da bi podri Cerkev. Ravno tako dela, kakor je delal Volter. Sedaj je še čas, da ga spoznate in mi protiversko namere onemogočite. — Tako pismo iz Amerike.« — Če bo sodrug Etbin Kristan podri svetlo Cerkev s 50 tisoč dolarji, potem le pa že kampeljo! Vsa čast! Staybeni mojster Ogrin bi gotovo računal več!

Ker nam je še vedno dolgčas. »Novi Case« piše: »Ni pa vredno pohvale, če trdi »Napreju«, da je bivša »radikalno-klerikalna« vlada začela iskati tujega kapitala za našo industrijo. To trettev moramo zavreči naravnost že zato, ker znamo, kako je g. Kristan kot minister hotel s pomočjo velikega danjskega židovskega bankirja dr. Kransa našo industrijo izročiti tujemu judovskemu bančnemu kapitalu. — Ugotavljamo, da to ni res. Sodrug Tone Kristan sploh ne pozna nobenega juda razen Polacka.

Ker nam je še vedno dolgčas. »Novi Case« od 12. januarja piše (seveda izpremenjeno, kar je treba, da bo tudi trboveljska družba razumela): »Stare garde klerikalizma v Sloveniji, Bosni in Hrvatski napenja se v zadnjem času vse sile, da se skuplje izpod Jerjavovih in Pribeževičevih kolen zopet na noge in vzpostavi svojo vladno nad ljudstvom. Vlade odredbe proti katoliškim Banjencem so jim prišle kakor nalašč in zato kujejo železo, dokler je vroče. Gosarjeva skupina je začela zopet svoj dnevnik in se zaletavati v Korošcevo skupino. Šarabon, Gostinčar in Janez Zgaga tudi ne drže križem rok. Propagira se misel, da se ustanovi enotna jugoslovanska socialna de — oha, skoro bi se nam bilo zareklo! — hočemo reči: klerikalna stranka in zdj se, da je ubogo zapeljano delavstvo precej voljno, da vrže svoje talnike od jugosl. strokovne zveze na cesto. Tja spada tudi »Novi Case«.

Več srčne kulture! Prejeli smo in priobčujemo. Včeraj ob pol 1. uri zjutraj sem na Kotodvorski ulici imel priliko opazovati, kako so štirje stražniki ravnanj z nekimi

ljudstvom. Reče se je menda pregrešil s tem, da je v planosti spregovoril nekaj besed, ki so v nasprotju z ousbodnimi zakoni. Ko so ga prišli, je zahteval z ozirom na svojo invalidnost — ima namreč na obeh nogah proteze, da ga peljejo z vozom. Njegova zahteva je bila tudi opravljena. Toda stražniki so ga vsled upiranja suvali in končno na bergljah dvignili in nesli na stražnico. — Menim, da bi moral vsak socialno čuteč človek, ki ima vsaj nekoliko srčne kulture, drugače ravnati s takim vsega pomilovanja vrednim človekom. Njegov položaj je neizvedljiv. Naj bo pilan, naj kaj govori kar je mogoče v nasprotju z zakoni. Z njim se mora vseeno ravnati tako kakor s človekom invalidom, ki je nesrečen, ker se ne more prosto kretati, ki nima ne svobode in ne telesnih moči. V obupu menda — na žalost — skoraj vsaki človek išče tolažbe pri vinu. Zatorej več srčne kulture in občinstvo!

Javno predavanje na univerzi se vrši danes 14. t. m. ob 8. uri zvečer. Predava g. univ. prof. dr. F. Veber: »Telo in duša« ot IV. del iz celokupnega cikla: »Telo in duša«.

Navljanje cen knjigam. Knjižarne in založništva zelo nekrščansko navijajo cene knjigam, posebno onim, ki so izšle še pred vojno. Najbolje se v tem postu odlikuje bivša »Katoliška« sedaj Jugoslovanska knjižarna. Ona predlaga vsim. Finžgarjev roman »Pod svobodnim solncem« je še pred letom dni veljal 12 K, toda danes ga prodaja Jugoslov. knjižarna po 120 kron.

Začasni pravilnik za brivnice. Ker je pravilnik o brivnicah z dne 22. avgusta 1919 zaradi velike dragine alkohola in drugih potrebnih sredstev neizvedljiv ozker bi bilo po njem le mogoče postopati, ako se obenem brezumno povzročijo brivske takse, ga je zdravstveni odsek predlaga. Zato pa je dogovorjeno z zadrugo brivcev Hd. izdal »Začasen pravilnik za brivnice« in »Spomenico o lišaju in bradi in lasih«, po kateri je odsej strogo postopati in ki mora biti na vidnem mestu nabita po vseh brivnicah.

20-dinarški bankovci bodo z odlokom Narodne banke tekoni tri mesece vzeti iz prometa.

Povratni tak vstopnice. Po členu 7. tretjem odstavku pravilnika k tar. post. 99 a zakona o taksah je vlagati prošnje za

povračilo takse na vstopnice v roku petih dni. Kadar je pa bila taksa vplačana za celo serijo prireditelj, imajo prireditelji — po informaciji delegacije ministrstva financ — pravico do povračila takse za vse one neprodane vstopnice, ki so ostale po poslednji prireditvi. Za vložitev prošnje določeni petdnevni rok teče v tem primeru od dneva zadnje prireditve, ne glede na to, kdaj so bile vstopnice pri davčnem uradu zigosane odnosno taksa vplačana.

Iz uradnih listov. »Uradni list« št. 4. prinaša uredbi o ustroju ministrstva za narodno zdravje z dne 14. decembra 1920, v kateri je omenjena tudi zdravniška in lekarniška zbornica; dalje naredbo o šolanju in sprejemanju vojaško — sodnih organov, naredbo, s katero se ukinjajo zakoni o davkih od prirastka a vrednost nepremičnin, razpis službe uradnega sluga pri okrajnem lvarstvu v Kočevju, razpis služb živnozdravnikov za Celje in Krško in okrajnega zdravstva za Novo mesto.

Mast razprodaja. Mestna aprovizacija v volni prodajalni na Poljanski cesti št. 15 in sicer a 40 K za kg.

Omilenje nastopanja proti tujcem v Avstriji. Avstrijsko zastopstvo pošila: Tukajšnje časopise je nott avstrijskega konzulata ugovarjalo in trdilo, da se hoče z njio varati javnost. Noto je imela pa le namen, da popravi krive vesti glede odaje imetja v Avstriji. Obvestilo je bilo obenem poslano različnim vladam. To se je zgodilo tudi za slovensko javnost, kar naj znači, da glede Jugoslovanirov ni bila odredjena posebna zapora imetja. Avstrijsko zastopstvo se je ravnalo po besedi in odkritosrčno obžaluje, da je nastalo tako nesporazume.

Na mariborskih mestnih šolah je bil te dni ukinjen za nekaj dni pouk vsled pomanjkanja premoga. Ta dogodek nam dokazuje, da je uprava zelo zanemarjena in da je treba odločnih korakov s strani odločujočih faktorjev, da izginijo vsi nedostaki. Ponavadi so se šole preskrbele s potrebnimi kurivom že v velikih količinah. Tako je bilo v časih pred vojno, koliko bolj bi moralo biti danes. Tako mora danes vsled malomarnosti ene osebe trpeti več sto otrok.

Zaplenjena komunistična blagajna. Po objavi ministrstva za notranje stvari je politična oblast v Zagrebu zaplenila v komunističnem domu okoli 700.000 kron stranličnega denarja.

Obsodba mokařja. Ljubljansko deželno kot prizivno sodišče je po daljši razpravi potrdilo sodbo ljubljanskega okrajnega sodišča zoper trgovca Stefana Mencingerja, ker je prodajal »zdravju škodljivo moko. Trgovca Mencinger je obsojen na en teden dni zopora in 1000 K denarne kazni. Kje je doslednost? Pri bogatini Knezi, ki le manipuliraj z vagoni, je »učeni senat« našel izgovor »višje socialne stališče«, pri tem trgovcu — milijonarju pa je uporabil vsjo strogost zakona.

Fotografiral atele z. V. P. P. v Celju je prevel fotograf g. Cenne in uredil tudi slikarski atele za povečanje slik. G. Cenne je strokovno zelo napredan in zmožen v svoji stroki.

Opozarjamo današnji ozlas tverke F. Potočnik, modal saton. Cene delu znižane za 10 odstotkov.

Po svetu.

Brezposelnost v Švici. Število brezposelnih v Švici je doseglo 50.000.

Reforma kazenskega prava na Nemskem. Nemška vlada bo v teh dneh priobčila nov načrt kazenskega zakonika zato, da se javnost o njem izrazi. V »Juristen-Zeitung« piše dr. Bunke: Načrt izlaja s stališča, da naj se kaznuje krivca ne pa krivoga dejanja; s tem bo sodnik imel pri razsojanju prostelje roke.

Spomenik prvemu padlemu Francozu so postavili v vasi Jonchorey nedaleč švicarske meje. Je to seržant Jullj Peugeot, ki je bil ustreljen od nemške predstraže 2.

avgusta 1914, nekako 30 ur po napovedi vojne. — Na kaj ljudje vse ne mislijo!!! — »asopis — vesela. Najrazširjenější list londonskih ulic tiskalo v 955.000 izvodih. Je to »Evening News«; list, ki lahko s ponosom pravi, da tvori velemoč, da tvori mnenje velikih milijonov. Njegov vpliv je razširjen po vsej Angliji in list lahko reče, da ima večjo naklado kakor trije drugi dnevniški skupaj. In ideje, ki jih razširja?

Vestnik Svobode.

Dramatični odsek »Svobode« vpripori v nedeljo dne 16. t. m. v Travinovi dvorani na Olincih izvorno noviteto: ciklus enodejank »Dolno solz«; spisal E. Gangl. Prva slika tega cikla je enodejanka »Dva svetova«; druga »Dedščina« in tretja »Trpinia«. Začetek ob 7. uri zvečer. Vstopnice v predprodaji se dobe v prodajalnah Konzumnega društva na Olincih in v Rožni dolini. — Vse prijatelje naših predstav opozarjamo, da se zanesljivo udeležijo te izvirne novitete, ki jo naš dram. odsek vpripori prvič. Pokazimo, da znamo ceniti dramatično umetnost posebno pa še naših domačih pisateljev.

Dramatični odsek del. Izobr. društva »Svoboda« podružnica Trbovlje ponovi v nedeljo, dne 16. t. m. ob 5. uri popoldne v dvorani »Delavskega doma« Meškovo dramo »Matki«. Ker je igra zelo zanimiva, prosimo številne udeležbe.

POLJUDNI ZDRAVSTVENI TEČAJI V LJUBLJANI.

Po naročilu ministrstva za narodno zdravje se bodo v Ljubljani poljudni zdravstveni tečaji v letošnjem letu po sledečem redu nadaljevali:

Tečaj za moške v prvi vrsti za industrijsko delavstvo se prične 7. februarja traja 6 tednov in se vrši v kemični dvorani državne realkte. Predavanja se vrše vsak večer od 19. do 20. ure, izvenredni tedni in prazniki. Predavajo: gg. dr. Marvick Rus o prvi pomoči pri nezgodah in nenadnih obolenjih v tovarnah in obrtnih podjetjih, dr. Jemel Demšar o spolnih boleznih, mesini fizik dr. Otmar Krajec o delavski higieni.

Tečaj za ženske se prične istotako 7. februarja, traja 6 tednov in se vrši razen nedelj in praznikov vsak dan od 13. do 19. ure v risalni dvorani prve državne gimnazije. Predavajo: gg. doct. dr. Ivana Robida o občni higieni, zdravstveni referent dr. Ernst Mayer o nalezljivih boleznih, primarij dr. Bogdan Derč o vzgoji dojenčev in zaščiti dece v prvih letih življenja. — Prijava sprejema zdravstveni odsek v Ljubljani (deželni dvorec, pritličje, soba št. 37) do vštete 31. t. m. Izmed prijavljenih se bo sprejelo toliko udeležencev, kolikor dopušča prostor in se bodo sposrednim in strokovnim dostavile legit. mace, s katerimi se imajo izkazati pri vstopu v dvorano. Udeležba je brezplačna. Pristop imajo le osebe, ki so izpolnile vsaj 16. leto.

Kulturni vestnik.

II. gostovanje »Hudožestvenega teatra«. Jesensko gosli, drama v štirih dejanjih, spisal J. D. Suručev, iz višin večje, božje resnice v umetnosti so nas včeraj Hudožestveniki postavili v plitko vsakdanjost. Tiste osebe, ki so prvi večer kakor svečeniki odkrivali nagroblje tajne človeške duše, so včeraj poskušale ustvariti iz dolgočasnih, brezpomenih dogodkov dramo. Zdi se mi, če danes pomislim nazaj, da drame niso rešili. — Hudo pa nam je bilo, da gledališče, ki hodi po ptijskega orkida, podaja tako malopomenne stvari. Naše hrepenenje po bratih Karamazovih, Čejnevem vrhu itd. so ostale neutošene. — Naudušenje občinstva za njih

ustvarjanje pa sta topot izrazila gđe. Rč. chtejeva in g. Levor, ki sta jim s kratkim nagovorom poklonila vence.

Tretji večer »Hudožestvenega teatra«. Včerajšnji tretji večer gostovanja ruske družbe je bil ravno tako velik triumf gledališke umetnosti kakor prvi. Vprizoritve posameznih novel in recitacije so bile pravo življenje. Občinstvo je bilo naravnost vznemirjeno in je burno aplavdiralo umetnikom. Darovih je bilo več vencev in šopkov. — Danes odpotujejo člani »Hudožestvenega teatra« nazaj v Zagreb, a se še enkrat povrnejo v Ljubljano in bodo igrali Dostoevskoga »Brate Karatmacove«.

Sprememba repertoarja v drami: V. sobota 15. »Smrti ples I« (izven). V nedeljo 16. »Smrti ples II« (izven). Premijera »Školjka« bo v sredo 19. t. m. za C.

Iz pravil Slovenske Matice, § 4. Društveni so: a) častni člani, ki jih radi izrednih zaslug za društvo ali za prosveto sploh voli občni zbor, b) pokrovitelji, c) ustanovniki, d) naročniki, ki plačujejo od odbora določeno letnino. Pokroviteljska znaša za posameznika K 2000, za juristične osebe K 3000. Ustanovna znaša za posameznika K 500, za juristične osebe K 3000. § 5. Letnina je plačevati v prvi polovici vsakega leta. — Če kdo letnino redno ne plačuje, se sme po odobrovanju sklepa izbrisati izmed naročnikov. § 6. Pravice društvnikov: Vsi društvniki prejemajo redna letna književna izdaja. Izredna književna izdaja dobivajo za znižane cene, če odbor tako sklene. — Naročnina za 1921. leto je določena na 40 K. Za to leto izda Matica: 1. Knjigo leposlovne vsebine. 2. Še eno knjigo leposlovne vsebine. 3. Knjiga znanstvene vsebine. 4. Spomenico k 50letnici svojega obstanka in delovanja.

Gospodarstvo.

Likvidacija Avstro-ogrsko banke. Iz Pariza poročajo: V Zeli, da sim preje meglene finančne razmere v Avstriji razčistilo, so zavezniki po odredbi saint germainse mirovne pogodbe sestavili posebno komisijo finančnih zastopnikov vseh zainteresiranih držav, ki bo v prihodnjih dneh potekala likvidacija Avstro-ogrsko banke. Gotovina te čimstilske banke znaša po strokovni prečenitvi 400 milijonov, a zlata podlaga, na katero moremo v sedanjem trenutku računati, presega 200 milijonov. Nasledstvene države blivše dvoje monarhije bodo ob priliki likvidacije banke prejele svoj del, ki bo odgovarjal obkoku novčanice Avstro-ogrsko banke v posameznih državah. Toda poleg nasledstvenih držav Jugoslavije, Avstrije, Češkoslovaške, Romunske, Poljske, Italije in Madžarske pride v poštev tudi veliko število predvolni kreditov, katerih plačilo upniki ob likvidaciji zahtevajo. Tako zahteva Nizozemske 20 milijonov, in da si jih zagotovijo, preti, da ne bo izvršena prej likvidacija in da bo tožila banko in ostale terjatelje. Po oceni strokovnjakov odpade iz zlatega fonda Avstro-ogrsko banke na Jugoslavijo po razmerju obkoka novčanice okoli 50 do 60 milijonov v zlatu, katere vsota se uporabi za fond naše Narodne banke.

Sport.

Zimsko-sportne tekme. Zimsko-sportni odsek je določil za zimsko-sportne tekme za prvenstvo Jugoslavije in Slovenije (prvo) z dovoljenjem Olimpijskega odbora v Zagrebu) sledeče termine: 1. Drsanje 30. januarja na Blejskem jezeru. 2. Smučsko tekmo na Svečnicu, 2. februarja v Blizini Bohinja. Proga bo vsebovala tek v ravni, tek navkreber in navzdol, v dolžini od 5-10 km, deljeno za juniorje in seniorje. 3. Tekma v sankanju v nedeljo 13. februarja dopoldan na sportnem sankalščem »Belvedere« v Bohinju. 4. Skok na smučeh v nedeljo 13. februarja popoldan na novo vzgrajeni smučski skakalnici v Bohinju. Detaljni raspored se objavi pravočasno. Vendar se tekmovalci že danes opozarjajo, da se bodo morali priljavnih terminov strogo držati. Ako se bodo prometne razmere izboljšale, se uvede poseben vlak z znižanimi cenami.

Zadnja zmaga Čehov na Španskem je bila dobljena v zelo surovi in napeti tekmi proti »narodnemu« teamu Baskov s scorom 3 : 2. Oba goala Baskov sta iz penaltija. Češka hucka Steiner in Pospisil sta morala zapustiti igrišče; prvi je odšel že v prvi minuti; drugemu so pa pozneje izbili tri zobe. V Švici bodo morali igrati Čehi z rezervami.

Žepni koledar za leto 1921

Je izšel in se razpošilja naročnikom. Organizacije in posamezniki, ki ga še niso naročili, naj ga čimprej naroče pod naslovom »Tajništvo JSDS. Ljubljana, poštni predal 168« ali pa pri upravi »Napreja« v Ljubljani. — Trdo vezan izvod velja 14 K; kdar naroči več kakor 10 izvodov, dobi pri vsakem izvodu 2 K popusta.

Odgovorni urednik: Jak. Vehovec.

F. Potočnik

etablissement I. vrste za dame in gospode

Šelenburgova ulica št. 6. I. nadstropje

koncesijonirani učni zavod za krojenje, izdelovanje modelov in moških krojev

se priporoča za predpustno sezono za izdelovanje najfineših plesnih toalet,

kostumov, frakov, smokingov, jaketov najmodernejšega kroja in eleganco.

-- Predelavanje salonskih sukenj v najelegantnejše jakete in frake. --

Posebna delavnica za obračanje moške garderobe ter moderniziranje damskih toalet. Radi točnosti in postrežbe v sezoni, se prosí cenj. naročnike, naročila že naprej naznaniti.

Naročila se izvršujejo na željo v osmih dneh. V smrtih slučajih se izvršujejo naročila v roku 24 ur.

Naročila z dežele se vračajo z obratno pošto.